

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 27 Mayıs 2015

#DirenMetal

Bursa, Eskişehir ve Gölcük'te on binlerce otomotiv işçisi iş bırakma eylemlerine devam ediyor. Bu yazının kaleme alındığı günlerde Bursa Renault, Gölcük ve Yeniköy Ford, Türk Traktör Ankara ve Sakarya fabrikalarında işçiler üretimi durdurmuş idi.

İşçileri direnişe yönlendiren neden ilk başta sadece basit bir geçim mücadelesi gibi gözükabilir: Türk Metal-İş sendikasına üye işçiler daha önce bağtlanan toplu sözleşmenin sendika tarafından kendilerine hiç danışılmadan iki yıldan üç yıla uzatılmasına hakları yendiği gerekçesiyle karşı çıkmışlar ve direnişe geçmişlerdi. Önceleri basit bir "hak arama" mücadelesi gibi gösterilen direniş, giderek sınıfsal bir niteliğe büründü ve sadece geriletilen ücretlere karşı değil, taşeronlaştırılmış/parçalanmış iş gücü piyasalarındaki sömürü düzenine ve esnekleştirme adına güvencesizleştirilmiş istihdam biçimlerine de bir karşı-mücadele çağrısına dönüştü.

Nitekim **Birleşik Metal-İş Sendikası** uzmanlarının işyerleri bazındaki hesaplamalarına göre sömürü oranları Ford fabrikalarında yüzde 314, Tofaş'ta yüzde 551, Türk Traktör'de ise yüzde 587'ye ulaşmaktaydı. Bu gözlemler kuşkusuz şaşırtıcı değildir ve Türkiye'yi enformelleştirilmiş ve taşeronlaştırılmış bir sanayi sektörüne mahkum ederek, bir ucuz emek ve ucuz ithalat cennetine dönüştürmeyi hedefleyen politikaların doğrudan sonucu olarak görülmelidir. Adına şimdilerde "*Yeni Türkiye*" denilen bu neoliberal proje aslında 1980'lerde 12 Eylül faşizminin karanlık günlerinde yürürlüğe konulmuş olan ve Türkiye'yi uluslararası işbölümüne bir "üçüncü dünya kapitalizmi" olarak eklemeyi amaçlayan projenin devamı niteliğindedir.

"Piyasa her şeyi çözer" dayatması altında, fetişleştirilmiş "*rekabet gücü*" ve "ihracat" kavramlarıyla birlikte "*dibe doğru yarışın*" bir unsuru haline dönüştürülmüş çağdışı bir üretim modeline dayandırılan bu projenin 2000'li yıllarda yürütücülüğünü, sermayenin en gözde partisi olarak AKP hükümetleri devralmıştır.

Bursa, Gölcük ve Eskişehir'de otomotiv işçilerinin eylemleri bu projeye karşı çıkan ve yakın tarihimize damgasını vurmuş olan bir dizi direnişin devamı niteliğindedir. Bu mücadele tarihinin önemli dönüm noktalarını anımsayacak olursak, 1989'da Zonguldak maden işçilerinin kesilen toplu sözleşme görüşmelerini ve iş koşullarını protesto amacıyla başlattıkları *Bahar Eylemlerini* ve Ankara yürüyüşünü not etmemiz gerekecektir.

2005 Ocak ayında bir teknoloji devi olan SEKA İzmit işletmesinin **Özelleştirme Yüksek Kurulu**'nun 8 Kasım 2004 tarihli kararı ile bir oldu bittiye getirilerek ve gerekçesiz olarak kapatılmasına, fabrikanın arazisinin ise belediyeye tahsis edilmesine karşı çıkan kağıt işçilerinin direnişleri de bu mücadele tarihinin devamı niteliğindedir. Daha sonra 2009 kış aylarında AKP hükümetinin uygulamaya geçtiği meşhur *4-C maddesi* ile "*bir hizmet akdine*

bağlı olarak çalışan” ancak “işçi ya da memur olmayan” kişiler tanımına dayanarak işlerinden atılan Tekel işçilerinin mücadelesine tanık olduk.

Bu mücadele ve direnişler, Türkiye’yi Avrupa’nın en fazla iş cinayeti yaşanan ekonomisi olduğunu bizlere hatırlatan Soma cinayeti ile baş başa sürdürülmekteydi.

AKP st yönetimi otomotiv sanayi işçilerinin direnişine “*işçilerin sorunlarını anlıyoruz; ancak bu ideolojik bir eylem ise müsaade edemeyiz*” şantajıyla müdahale etme telaşında. Direniş, elbette ideolojiktir. Bursa direnişi, Türkiye işçi sınıfının “*sınıf olma*” bilincinin gelişmesinde yepyeni bir tarihçe olarak anılacaktır.